

A navdušenje samo še ni vse. Skromni modelar si ne domišlja, da bi porušil rekord ameriškega milijonarja Howarda Hughesa, ki je v 3¼ dneh končal polet okrog sveta. Mladina pa je vedno navdušena in prav je tako. Peter še vedno pravi, da bo pilot. No, bomo videli!

Langerhole

Ko se spomnim domovine ...

Ljubi moji! Ali poznate vi svojo domovino? Ali jo ljubite? Ali jo cenite in spoštujete, kakor zasluži? Tale vprašanja vstajajo v moji duši in ne morem drugače, kakor da jih naslovim na vas, najmlajše med rojaki. Radoveden sem, kako se bo glasil vaš odgovor. No, nič nisem radoveden. Saj vem, da mi boste od vseh koncev in krajev zatrjevali, da jo ljubite, da jo cenite in spoštujete.

Vendar se mi dozdeva, da jo še vedno premalo cenite. Ne smem tako govoriti. Drugače bom dejal: Premalo jo cenimo, ljubimo, spoštujemo in upoštevamo. Vsi! Kar vsi! To je naš narodni greh.

Kdo ne ceni vsega našega, kar je domačega, naših starin, tega, kar je včasih krasilo naše domove! Namesto da bi take reči oddajali domačim krajevnim muzejem, jih prepuščamo tujcem, češ saj to vse skupaj ni nič vredno.

Ali si že kdaj slišal človeka, ki se pači pred domačini v vseh mogočih narečjih, samo da bi zatajil blagolasje domače govorice, ali da se pred tujci spakuje v vseh mogočih jezikih, samo da bi zatajil svojo materino besedo. Gotovo bo to naš rojak ...

To je sicer resnica, da nimamo v vsakem kraju rojstnih domov Cankarja ali Prešerna, toda kar tako brez imenitnejših mož pa tudi ostali naši kraji niso. Pa sem zelo radoveden, če ve vsak Soričan za rojstno hišo slikarja Groharja, ali če ve vsak Svetoduhar za rojstni dom ondotnega rojaka pesnika Cegnarja? In koliko izmed vas ve, kje je vas Sorica, kje je Sv. Duh pri Škofji Loki?

Naše cerkve in cerkvice hranijo pod svojimi strehami marsikako zanimivost in znamenitost. Pa mi, ožji rojaki, zanjo ne vemo. Prepričan sem, da vsak izmed vas zna naštet vse banovine naše države in njih glavna mesta, znamenitosti in krajevnih lepot svojega domačega kraja pa ne znate vsi naštet. Svet v velikem poznamo, svet v malem, svojo domovino, svoj rojstni kraj pa vse premalo poznamo in ga premalo cenimo.

Več ponosa na svojo domovino bi vam rad vlil v vaše mlade duše. Ali veste, kaj je to: ponos. Ponos nima nobenega sorodstva z napuhom ali s prevzetnostjo, ponos ni nikakšen stric zaničevanja in posmehovanja, češ mi nekaj imamo, vi pa nimate, pač pa je v ponosu veselje in zavest, da je tudi naša domačija, čeprav je majhna, vendarle vredna večje pozornosti in upoštevavanja. Tisto posvetno puhlost bi vam rad zamoril, ki samo ubija in zaničuje, kar je našega, kar je domačega. Zaničuje naše kraje, ker so pač manjši kakor Berlin ali Pariz, zaničuje našo besedo, ker je Nемец ali Anglež ne razumeta, zaničuje naše starodavne narodne navade, ker jih drugi narodi ne poznajo.

Začnimo spoštovati sebe in svoj narod in nikar se hlapčevsko in suženjsko ne ponižujmo pred svetom. Hlapčevstvo in suženjstvo nas ne bo rešilo. Četudi smo Slovenci Benjaminčki v veliki družini narodov, vendar smo tej družini že toliko dali, da nas ne sme biti sram in da zaslužimo v tej družini svoje življenjsko bivanje.

Ne učim vas sovraštva do drugih narodov. Sovraštvo mori in ubija. Ljubezen in spoštovanje do samega sebe in do svojega naroda ne obstoji v sovraštvu, v zaničevanju in v psovanju, pač pa v delu,

da bomo narod poštenjakov,
da bomo narod vrlih mož.

(Gregorčič.)

B. D.

Običaji in navade naše zemlje

Čuden naslov, kaj ne? Kaj takega še niste slišali. Saj govore le o ljudeh, da imajo običaje, no, tudi o živalih pravimo, da imajo navade, posebno slabe radi omenjajo. Da bi pa naša zemlja imela običaje, ki so jih že ljudje vzeli v zakup, vam gotovo ne gre v račun. Slišali ste, da so Dolenjci radi jeseni veseli, ko spravljajo grozdje, da so Gorenjci kislih obrazov, če ni »pušeljca« za klobukom, da Štajerci nad vse radi pokopljejo prašička s »furežem«, a da bi slabe navade pripisali še zemlji, vam nikakor ne bo šlo v glavo. Veste že, da so ljudje muhasti kot mesec april, kislih obrazov kot slabo vreme, a zopet razposajeni kot kraška burja. A tudi zemlja ima svoje običaje in navade, dosti slabih, a še več dobrih, ki so človeštvu v dobrobit in uslugo. Samo spoznati jih moramo, da bomo vedeli zanje, kako nam služijo in kako se imenujejo.

Še nekaj moramo povedati. Ali že veste, da smo vsi ljudje na zemlji večni popotniki brez kraja in konca, iz dneva v noč in iz noči v dan, od Jurjevega preko kresnega in Martinovega zopet tja do Jurjevega dne. Zopet ne boste verjeli, tudi nekdanj, pred mnogimi stoletji tega niso hoteli verjeti. Pa vam povem: Noč in dan, tudi takrat, ko spite in sanjate o zlatih gradovih in lepih vilah, potujete vi in z vami vsi. kar nas je, okoli sonca, kot najhitrejši vlak, ah, kaj še, kot čudežni zrakoplov, da ujamemo vsako leto na tej poti okoli sonca pomlad, poletje, jesen in zimo. Saj dan in noč sta nam mnogo, mnogokrat prekratka na tej poti.

Sedaj k stvari in oglejmo si zemljo.

Danes prav vsi vemo, da je zemlja okrogla. Vendar ni nikaka krogla, niti žoga, temveč kroglin sorodnik, na obeh tečajih sploščena krogla, s tujim imenom sferoid. Kje so tečaji, si lahko vsakdo sam poišče na abolku. Vzameš lepo okroglo jabolko in vtakneš pri peclju skozenj pletilno iglo, da zopet pri muhi pogleda ven. Tam, kjer pletilka štrli iz jabolka, sta tečaja. Pri naši zemlji je severni sredi globokega morja, južni pa na površju visoke zaledenele planote.

Marsikdo izmed ljudi si predstavlja, da je zemeljska sploščenost na tečajih v primeri z vso zemljo zelo velika. Toda zemljemerji so dognali, da je zemeljska os skozi tečaja samo za $\frac{1}{300}$ manjša od osi skozi ravnik. Da si boste lahko predstavljali sploščenost, pogledjte naslednjo risbo, čeprav je tu sploščenost izredno povečana. V resnici bi bilo takole: Če bi imeli v šoli tako veliko kroglo, ki bi imela 1 m premera in bi ta krogla pomenila zemljo, tedaj bi bila na tečajih os krajša samo za 3 mm,

